

24.10.2025

ASIA

Päätös Umatek Oy (ent. Pilkington Lahden Lasitehdas Oy) suljetun kaatopaikan tarkkailun lopettamisesityksestä

HAKIJA

Umatek Oy
Ala-Okeroistentie 213
15820 Lahti

TAUSTAA JA KIINTEISTÖN TOIMINNOT

Umatek Oy:n omistama kiinteistö 398-29-0-2 Lahden Okeroisissa sijaitsee asemakaavoitetulla alueella ja kyseinen kiinteistö on merkitty teollisuus ja varastorakennusten korttelialueeksi. Kiinteistöllä sijaitsee entisen Pilkington Lahden Lasitehdas Oy:n vanha lasitehtaan suljettu kaatopaikka, joka oli käytössä vuosina 1966–1996.

Kaatopaikka perustettiin vuonna 1966. Alkuvuosina sinne läjitettiin lasitehtaan rakennuksen aikaisia jätteitä kuten louhinnasta, pintamaiden poistosta ja metsän raivauksesta syntyneitä jätteitä sekä rakentajien ruokajätteitä. Lasitehtaan tuotantotoiminnan käynnistyttyä vuonna 1969 kaatopaikalle läjitettiin tuotannon tehdasjätteet sekä työntekijöiden ruokajätteet (ruokajätteiden sijoittaminen kaatopaikalle loppui vuonna 1976). Vuoden 1980 jälkeen kaatopaikalle läjitettiin lasijätettä, vioittuneita pakkausvanteita ja alumiinilistoja, sekä kiviaineista vuosina 1977 uunin korjauksen yhteydessä ja vuonna 1984 tuotannon lopettamisen yhteydessä.

Kaatopaikan sulkemissuunnitelman (Insinööritoimisto Paavo Ristola Oy, 4.7.1996) mukaan täyttöalueen keskimääräinen paksuus on ollut 3 m ja täyttöalueen pinta-ala 14 000 m². Suunnitelman mukaisesti kaatopaikan käytöstä poistaminen ja kunnostus on sisältänyt kaatopaikan jätetäytön peittämisen tiivistys- ja humuskerroksella niiltä osin kuin peittämättömiä alueita on vielä ollut. Viimeisteleättömät reunaluiskat viimeisteltiin ja tarvittaessa loivennettiin. Noin 6000 m²:n alue nurmetettiin peittämisen jälkeen. Kaatopaikka oli jo suurelta osin peitetty, heinittynyt ja pajukoitunut, ja nämä alueet jätettiin silloiseen tilaansa.

Hämeen ympäristökeskus teki tarkastuskäynnin kaatopaikalle 12.9.1996. Pöytäkirjassa on todettu, että kaatopaikan sulkeminen on tehty suunnitelman mukaisesti. Viimeistelytyöt ovat olleet vielä tarkastuksen aikana osin kesken. Kaatopaikka poistettiin käytöstä vuonna 1996.

24.10.2025

Pilkington Lahden Lasitehdas Oy aloitti toimintansa kiinteistöllä vuonna 1969. Lasin valmistus on loppunut vuonna 2009 ja lasin leikkaustoiminta vuonna 2012. Nykyisellään kiinteistöllä toimii monta yritystä, joista suurin osa on teollisuustoimijoita; TT-Teippi, Jannen Lounas, Movere Oy, Remeo Oy, NG Nordic Finland Oy, Villähteen Agility-Urheilijat ry.

TARKKAILUN PERUSTE JA SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Etelä-Suomen aluehallintovirasto antoi 21.12.2018 päätöksen (nro 289/2018/1, dnro ESAVI/2771/2018) Pilkington Lahden Lasitehdas Oy:n ympäristöluvan (nro YSO/132/2007) rauettamisesta. Päätöksessä edellytettiin tarkkailemaan kaatopaikan vaikutuksia pintavesiin. Lisäksi mahdollisten pohjavesivaikutusten selvittämiseksi päätöksessä määrättiin asentamaan kaatopaikan välittömään läheisyyteen pohjaveden virtausuunnassa kaatopaikan alapuolelle pohjaveden tarkkailuputki ja tarkkailemaan kaatopaikan vaikutuksia pohjavesiin kolmen vuoden ajan vuodesta 2019 lähtien.

MUUT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN RATKAISUSSA HUOMIOIDUT ASIAKIRJAT

Lasitehtaan maaperän pilaantuneisuutta selvitettiin vuonna 2015 (Ramboll Finland Oy, tutkimusraportti 4.2.2015). Hämeen ELY-keskus antoi 20.7.2016 raportista lausunnon, jossa todettiin, että tehtaan itä-/kaakkoispuolella on käytöstä poistettu kaatopaikka, jolle on sijoitettu mm. yhdyskunta- ja teollisuusjätettä, rakennustoiminnan jätettä sekä kiviainesta. Selvityksen mukaan kaatopaikan jätemassa sisältää paikoin raskasmetalleja sekä öljyä. Lausunnossa todettiin, että alueen nykyisellä maankäytöllä kaatopaikasta ei aiheudu sellaista merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, mikä edellyttäisi välitöntä kunnostamista. Kaatopaikka-alueen kunnostustarve sekä kaatopaikasta aiheutuvia riskejä ja tarkkailutarvetta on syytä kuitenkin arvioida uudelleen ja yksityiskohtaisemmin, mikäli alueen maankäyttö muuttuu.

Hämeen ELY-keskus on 6.5.2019 rekisteröinyt Mara-rekisteri-ilmoituksen, jonka mukaan kiinteistöllä on saanut hyödyntää 5 000 tonnia betonimursketta (17 01 01) kiinteistön luoteisosan uuden pysäköintialueen rakentamisessa.

HÄMEEN ELY-KESKUKSEN TOIMIVALTA

Etelä-Suomen aluehallintoviraston antaman päätöksen nro 289/2018/1 lupamääräyksessä 4 on annettu ELY-keskukselle valtuudet muuttaa kyseisen päätöksen lupamääräyksien 1 ja 2 mukaisia tarkkailuja edellyttäen, että tämä ei heikennä tarkkailun luotettavuutta, kattavuutta tai lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta. ELY-keskukselle on annettu myös valtuudet lopettaa tarkkailut, mikäli kaatopaikan ei katsota enää kuormittavan pintavesiä tai aiheuttavan maaperän ja pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa.

ASIAN VIREILLETULO

24.10.2025

Umatek Oy:n Hämeen ELY-keskukselle 19.2.2025 toimittamassa vuotta 2024 koskevassa vuosiraportissa ehdotettiin kaatopaikan velvoitetarkkailun lopettamista kokonaisuudessaan. Umatek Oy tiedusteli Hämeen ELY-keskuksen kantaa tarkkailun lopettamisesta vielä uudelleen 22.4.2025.

Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vuotta 2024 koskevassa vesientarkkailun vuosiraportissa ei ollut esitetty tarpeeksi kattavasti suljetulla kaatopaikalla tehdyn tarkkailun tuloksia, aiheutunutta kuormitusta ja niiden kehityssuuntia tai kaatopaikasta aiheutunutta ja mahdollisesti aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa, jotta Hämeen ELY-keskus olisi voinut tehdä päätöksen tarkkailun lopettamisesta kokonaan. Hämeen ELY-keskus pyysi 30.4.2025 toiminnanharjoittajaa toimittamaan tarkkailuvuosilta yhteenvetoraportin, jossa esitettäisiin edellä mainitut asiat.

Umatek Oy toimitti 21.8.2025 Hämeen ELY-keskukselle yhteenvetoraportin suljetulla kaatopaikalla tehdystä tarkkailusta ja esityksen tarkkailun lopettamiseksi alueen pinta- ja pohjavesistä kokonaisuudessaan. Raportti on tämän päätöksen liitteenä, liite 2.

VOIMASSA OLEVAN TARKKAILUOHJELMAN SISÄLTÖ

Vanhan lasitehtaan suljetun kaatopaikan suotovedet laskevat purkuojasta Kärpäsenojaan ja sieltä edelleen Porvoonjokeen. Kaatopaikan ympäristövaikutuksia pintavesiin tarkkaillaan kaatopaikan alapuolisesta ojasta (purkuoja, Kp-oja) sekä Kärpäsenojasta pisteestä Kärpäsenoja 0,5 (alapuolinen tarkkailupiste). Vertailunäyte otetaan Kärpäsenojasta pisteestä Kärpäsenoja 0,9 (taustapiste). Alueen pohjavettä tarkkaillaan alueelle asennetusta pohjaveden havaintoputkesta PVP1.

Pintavesien tarkkailu

Kaatopaikan vaikutuksia pintavesiin tarkkaillaan kerran vuodessa keväällä kolmesta ojapisteestä: Kp-oja, Kärpäsenoja 0,5 ja Kärpäsenoja 0,9. Vesinäytteistä määritetään CODMn, kokonaisfosfori, kokonaistyppi, fekaaliset kolimuotoiset bakteerit, BOD7, pH, sähkönjohtokyky, kiintoaine, ammoniumtyppi, happi, hapen kyllästysaste ja lämpötila. Lisäksi näytteenoton yhteydessä arvioidaan virtaama.

Pohjavesien tarkkailu

Päätöksessä nro 289/2018/1 edellytettiin asentamaan pohjaveden tarkkailuputki kaatopaikan välittömään läheisyyteen pohjaveden virtaussuunnassa kaatopaikan alapuolelle pohjavesivaikutusten tarkkailua varten. Pohjavedestä määritetään keväisin kolmen vuoden ajan sameus, kemiallinen hapenkulutus (CODMn), pH, sähkönjohtavuus, alkaliniteetti, kokonaistyppi- ja -fosforipitoisuus, hapen kyllästysaste sekä pohjaveden pinnantasot. Pohjaveden tarkkailu oli edellytetty tehtävän vuodesta 2019 lähtien kolmen vuoden ajan, mutta pohjavesitarkkailua on tehty vuosina 2022–2025.

24.10.2025

Tarkkailun toteutus ja raportointi

Pinta- ja pohjavesiä tarkkaillaan ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Mittaukset, näytteidenotto ja analysointi tehdään standardien (CEN, ISO, SFS tai muun vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen sopivilla yleisesti käytössä olevilla viranomaisten hyväksymillä menetelmillä. Mittausraportissa esitetään käytetyt mittausmenetelmät ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta.

Tarkkailun tuloksista laaditaan mittausraportti, joka toimitetaan Hämeen ELY-keskukselle ja Lahden ympäristöpalvelulle kuukauden kuluessa mittausraportin valmistumisesta.

MUUTOSesityksen sisältö

Hämeen ELY-keskukselle 21.8.2025 toimitetun yhteenvetoraportin mukaan pintavesien mittaustuloksissa vuosina 2008–2025 ei ole havaittavissa selkeää nousutrendiä missään pisteessä, jolla voitaisiin osoittaa suljetun kaatopaikan vaikutuksista alueen pintavesiin, ja joka ei selittyisi alueen muilla toiminnoilla tai paikallisilla ominaisuuksilla. Ympäristövaikutuksia aiheuttavien kaatopaikkojen suotovesille tyypilliset pitoisuudet kuten CODMn, sähkönjohtavuus, ammonium- ja kokonaistyyppi ovat olleet läpi tarkkailujakson alhaisia ja voivat selittyä alueen muilla toiminnoilla ja alueellisilla ominaisuuksilla, eikä vesientarkkailun jatkaminen ole enää perusteltua ympäristöriskien arvioinnin kannalta. Raportin mukaan myös esimerkiksi ojapisteiden sijainti ja heikko virtaama vaikuttavat tarkkailusta saatuihin tuloksiin.

Raportin mukaan pohjaveden laatu näyttäisi olevan tasainen tarkkailusta saatujen tulosten perusteella, se täyttää talousvesiasetuksen standardit ja vastaa pitkälti Suomen luonnontilaisia pohjavesiä. Tarkkailua on suoritettu yli luvassa määritellyn ajanjakson, ja raportin mukaan suljetusta kaatopaikasta ole seuranta-aikana aiheutunut pohjavesien pilaantumisen vaaraa.

Toiminnanharjoittaja esittää suljetun kaatopaikan vaikutusten tarkkailua alueen pinta- ja pohjavesiin lopetettavaksi kokonaisuudessaan.

TARKKAILUN TULOKSIA VUOSILTA 2008-2025

Hämeen ELY-keskuksen laatima Umatek Oy suljetun kaatopaikan tarkkailun tulosten yhteenveto vuosilta 2008–2025 on tämän päätöksen liitteenä, liite 3.

ASIAN KÄSITTELY

Tarkkailun lopettamisesityksen vireilläolosta ei ole erikseen ilmoitettu eikä asianosaisia ole kuultu. Hämeen ELY-keskus on toimittanut esityksen tiedoksi ja kommentoitavaksi Lahden kaupungille, jonka alueella suljettu kaatopaikka sijaitsee.

24.10.2025

Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen kommentti:

Pilkington Tutkimusraportti Lahden lasitehdas Maaperän pilaantuneisuustutkimus (4.2.2015, Ramboll Finland Oy) -raportissa on todettu seuraavasti kaatopaikka-alueen osalta:

- Koekuopassa P20 syvyydellä 2,8–3,2 m todettiin kuparia, nikkeliä ja sinkkiä ylemmän ohjearvon (pima-asetus) ylittävinä pitoisuuksina. Lisäksi todettiin alemman ohjearvon ylittävät pitoisuudet kadmiumia ja kromia sekä öljyhiilivetyjä C10-21 ja C22-40
- Nikkelin pitoisuus ylitti alemman ohjearvon koekuopassa P19 syvyydellä 2,5–3 m otetussa näytteessä
- Arseenin pitoisuus oli kynnyksarvon tasolla koekuopasta P21 syvyydeltä 3,3–3,5 m.

Maaperätutkimusten perusteella kaatopaikan jätemassassa on paikoin raskasmetalleja sekä öljyä. Öljyhiilivetyjä tai metalleja ei kuitenkaan ole sisällytetty pintavesien tai pohjavesien tarkkailuohjelmiin. Metallit pysyvät kaatopaikkapenkassa ja öljyhiilivetyjen pitoisuudet ovat olleet ainakin koekuopassa (P20) alhaisia, joten niitä ei välttämättä näy pinta- eikä pohjavedessä.

Seurannan parametrit ovat melko niukat. Toisaalta suotovesien virtauskin alueelta on niukkaa, eikä Kärpäsenojassa ei ole juurikaan nähtävissä suotovesien aiheuttamia muutoksia. Ottaen huomioon kaatopaikalle tuodun jätteen laadun ja määrän, ei tarkkailun lopettamiselle ole estettä.

Hämeen ELY-keskus ei ole katsonut tarpeelliseksi pyytää Umatek Oy:ltä vastinetta Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen kommenttiin.

Hämeen ELY-keskus teki Umatek Oy:n suljetulle kaatopaikalle tämän päätöksen valmisteluun liittyvän tarkastuksen. Tarkastuksen pöytäkirja on tämän päätöksen liitteenä, liite 4.

ASIAN RATKAISU

Hämeen ELY-keskus hyväksyy Umatek Oy:n esityksen vanhan lasitehtaan suljetun kaatopaikan tarkkailun lopettamisesta tämän päätöksen voimaan tulosta lähtien.

Hämeen ELY-keskus lisää huomiona lasitehtaan maaperän pilaantuneisuudesta tehtyyn selvitykseen (2015) ja siitä antamaansa lausuntoon (20.7.2016) viitaten; kaatopaikka-alueen kunnostustarve sekä kaatopaikasta aiheutuvia riskejä ja tarkkailutarvetta on syytä arvioida uudelleen ja yksityiskohtaisemmin, mikäli alueen maankäyttö muuttuu.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

24.10.2025

Ympäristönsuojeluasetuksessa on aiemmin edellytetty jälkitarkkailun kestävän vähintään 30 vuotta kaatopaikan sulkemisesta lukien, mutta aikasäännös on kumottu vuonna 2008 (807/2008) ja siirretty sen jälkeen sisällöllisesti jätelakiin. Jätelain 646/2011 21 §:n mukaisesti jätteiden loppukäsittelystä kaatopaikalla perittävään maksuun on sisällytettävä jälkihoidon arvioidut kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta. Vastaavaa on edellytetty myös ympäristönsuojelulain 527/2014 60 §:n 1 momentissa.

Umatek Oy:n vanhan lasitehtaan suljetulla kaatopaikalla tarkkailua on tehty vuodesta 1996 lähtien eli lähes 30 vuoden ajan.

Tarkkailua on lainsäädännön mukaan jatkettava niin kauan, kunnes voidaan varmistua siitä, ettei kaatopaikka aiheuta merkittävää terveys- tai ympäristöriskiä ja kun vaikutukset pinta- ja pohjavesiin eivät ole merkittäviä. Käytännössä tilanne on tämä, kun alapuolisilla tarkkailupisteillä parametrien arvot eivät merkittävästi poikkea taustapisteiden arvoista ja kun analysoidut parametrit ovat pysyneet vuosia samalla tasolla.

Suljetun kaatopaikan pintavesiä on tarkkailtu Etelä-Suomen aluehallintoviraston antaman päätöksen nro 289/2018/1 mukaisesti. Tarkkailtujen parametrien osalta pintavesissä ei ole havaittavissa merkittäviä eroja kaatopaikan alapuolisten ja yläpuolisen ojapisteiden pitoisuuksissa. Joidenkin parametrien osalta on tarkkailuvuosina todettu yksittäisiä pitoisuuspiikkejä, joiden yksiselitteistä syytä on vaikea osoittaa. Pitkään vakaana pysyneen ja viime vuosina lievästi kohonneeseen sähkönjohtavuuden pitoisuuteen kaatopaikan alapuolisilla pisteillä vaikuttaa todennäköisesti kiinteistön muut toiminnot ja maanmuokkaus kiinteistöllä. Ojapisteille laskettujen kuormitusarvioiden perusteella kaatopaikasta peräisin oleva kuormitus on vähäistä, ja pienempää verrattuna taustapisteiden kautta tulevaan kuormitukseen. Ojapisteiden sijainti pellon ja metsän läheisyydessä voi vaikuttaa veden laatuun ja kuormitukseen.

Kaatopaikan pohjavesistä on tarkkailtu päätöksessä nro 289/2018/1 edellytetyjä parametrejä neljän vuoden ajan, eikä tarkkailusta saatujen tulosten perusteella kaatopaikka ole vaikuttanut pohjaveden laatuun tarkkailtujen parametrien osalta.

Hämeen ELY-keskus katsoo, että suljetusta kaatopaikasta ei ole aiheutunut tarkkailtujen parametrien analyysitulosten perusteella pinta- ja pohjaveden pilaantumista tai sen vaaraa.

Viitaten lasitehtaan maaperän pilaantuneisuuden selvitykseen ja Hämeen ELY-keskuksen antamaan lausuntoon tutkimusraportista; alueen maankäyttö ei ole muuttunut ja kaavoitustilanteessa ei ole tapahtunut muutoksia. Kaatopaikasta ei aiheudu nykyisellä maankäytöllä sellaista merkittävää ympäristö- tai terveyshaittaa, mikä edellyttäisi välitöntä kunnostamista. Kaatopaikka-alueen kunnostustarve sekä kaatopaikasta aiheutuvia riskejä ja tarkkailutarvetta on syytä kuitenkin arvioida uudelleen ja yksityiskohtaisemmin, mikäli alueen maankäyttö muuttuu.

24.10.2025

VASTAUS LAHDEN YMPÄRISTÖNSUOJELUN KOMMENTTIIN

Kommentissa esitetyt seikat on otettu huomioon päätöksen ratkaisussa ja sen perusteluissa ilmenevällä tavalla.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöstä nro 289/2018/1 tehdessä on ollut tiedossa, että jätemassa sisältää paikoin raskasmetalleja ja öljyä. Aluehallintovirasto ei ole määrännyt näitä tarkkailtavaksi pinta- ja pohjavesistä.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös on lainvoimainen valitusajan päättymisen jälkeen, jos päätökseen ei haeta muutosta valittamalla.

KÄSITTELYMAKSU

Asian käsittelystä peritään valtion maksuperustelain (150/1992) ja valtioneuvoston asetuksen (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 perusteella 1 600 euroa. Päätökseen liittyvän asian käsittelystä perittävä maksu määräytyy tuntiveloitushinnan perusteella (80 €/h). Tarkkailuohjelman käsittelyyn on kulunut 20 tuntia.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Suomen ympäristökeskus, Kaatopaikkojen käytöstä poistaminen ja jälkihoito, ympäristöhallinnon ohjeita 1 | 2008
Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013)
Jätelaki (646/2011)
Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 60, 65, 85, 192 §
Valtion maksuperustelaki (150/1992)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024)

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Umatek Oy (sähköisesti)
Lahden kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen (sähköisesti)

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 85 §:n mukaisesti Hämeen ELY-keskus antaa päätöksen tiedoksi myös julkisella kuulutuksella. Kuulutus ja kuulutettava päätös ovat nähtävillä Hämeen ELY-keskuksen verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset>.

Päätöksestä tiedotetaan myös Lahden kaupungin verkkosivuilla.

MUUTOKSENHAKU

24.10.2025

Tähän päätökseen saa hakea oikaisua Etelä-Suomen aluehallintovirastolta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Päätöksestä perittyyn suoritmaksuun voi hakea oikaisua samassa järjestyksessä kuin pääasiaan haetaan oikaisua. Ohje oikaisuvaatimuksen tekemisestä on päätöksen liitteenä, liite 1.

LISÄTIEDOT

Asia on käsitelty Hämeen ELY-keskuksen ympäristöyksikössä. Lisätietoa asiasta antaa ylitarkastaja Paula Schroderus, paula.schroderus@ely-keskus.fi, puh. 0295 025 018.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämän asiakirjan on esitellyt ylitarkastaja Paula Schroderus ja ratkaissut valvontapäällikkö Sinikka Koikkalainen. Asiakirjan valmisteluun on osallistunut pohjavesiasiantuntija Tuomo Korhonen. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

- Liite 1. Oikaisuvaatimusohje
- Liite 2. Umatek Oy, Pilkington Lahden Lasitehtaan suljetun kaatopaikan vesientarkkailu yhteenveto 2008–2025
- Liite 3. Umatek Oy:n suljetun kaatopaikan tarkkailun tulosten yhteenveto vuosilta 2008–2025 (Hämeen ELY-keskus)
- Liite 4. Tarkastuskertomus, Umatek Oy suljettu kaatopaikka, 25.9.2025

Tämä asiakirja HAMELY/171/2016 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/171/2016 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Schroderus Paula 24.10.2025 14:05

Ratkaisija Koikkalainen Sinikka 24.10.2025 14:19